

HÁY JÁNOS

Forrásszemelvények Marlon és Marion történetéből

Bevezető jegyzetek

Pénzéhes, hírhed újságírók lepték el Budapest belvárosát, majd a házak közötti házszárperepéseken át kiszivárogtak a külső kerületekbe is. Kaparják, ássák, bányásszák, szedegetik a hírmorzskákat. Nem csodálkozhatunk hát, hogy a tömémentelen mennyiségű kutakodó hamar „nyakára hágott” az érdekesnek mondható eseteknek, feltúrta az utolsó fontos személyiség magánéletét is, s a mindennapok képtelenek voltak vágyaik tempójában, szükségleteik szerint pótolni a hiányt. Ezek a hírhíányos helyzetek teszik aztán lehetővé, hogy képzelet szülte személyek kerüljenek napi- és hetilapjaink, politikai és divatmagazinjaink címlapjára, hogy efféle kitalált személyekről fecsegiessenek – csak úgy az idő mulattatása végett – utcaszerte az emberek. Hasonló eseteket persze ismer a történelem, így keletkeztek például a görög istenek, de a Marlon és Marion körüli hírverés nem magyarázható a történelmi példákban. Őket megelőzően hétköznapi életből vett profán alakok nem juthattak ilyen népszerűsége. Tündöklésüket századunk jeles gondolkodója, Martin Buber is mintaszerűnek tartotta. *Marlon und Marion* című könyvében (magyarul: *Én és te*. Ford.: Bíró Dániel. Budapest, 1991.) a következőképpen ír erről: „Mikor kimondja: Marlon, kimondja azt is: Marion. Mikor kimondja: Marion, kimondja azt is: Marlon. A Marlon–Marion alapszó, nem kimond, hanem állít. A Marlon–Marion alapszó, lényegével mondja ki önmagát.” Az idézet pontosan határozza meg a jelenséget, az alapszó hatalmát, erejét. Nem véletlen tehát, hogy a képzelt személyek eltűnését követően a legkülönbébb ijesztő és rémisztő, némikor pedig kacagtató elképzelések láttak napvilágot. Ezek közül került néhány rendkívüli darab birtokomba. A forrásanyag nemcsak izgalmas epizódokat tár fel hőseink életéből, de térben, sőt időben is kitágítja létezésüket, elszakít e mai kocsmától, hogy régi idők kocsmáiba vezesse a szemlélődőt.

Először azonban kortárs anyagokat ajánlok figyelmükbe. *A tündér gyilkos volt* című cikket – melyben G. G., az újságíró Mariont Gyilkos Gabócaként aposztrofálja – az *Otthonunk* magazin társasági rovatából ollóztam ki. Az írás slendrián stílusa, tartalmatlansága jól példázza a hírhíányos időszak minden negatív vonását, beleértve az el-lenszenves újságírói magatartást is. De G. G. feltételezése nem teljesen alaptalan. Bizonyítja ezt két költemény, melyeket nyilván hőseink kitalálói kalapáltak össze üres óráikban borozgatás közben, önmaguk mulattatására mindenféle művészi és informatív cél, célzat nélkül. A *Királynő* egyértelműen pénzéhes bajkeverőként mutatja be Marlon és Mariont. Az egyikük gyilkos és rabló, a másikuk bűntárs, vagy tán annál is több. Menekülniük kell: más hazát választanak maguknak, ha egyáltalán valaha is lehet más hazát választani, ha az egy haza elvesztése nem éppen a hazátlanságot, az idegenséget jelentené mindahányunknak. Elmenniük nem volt hát egyszerű, ez áll a *Nejlonvér* című költeményben. A vers hőse Marlon, az utolsó porcikájáig gazember, hiszen nem átkodik az isteni megbízottal is összeverekedni, ráadásul félholtan... (Haj, mit érde-

mel az a bűnös, akinek teteme a kezemben van.) Szerényen megjegyezném – nem értek ugyanis az irodalomhoz –, szándék nélkül, véletlenül akár, szülehetnek remek alkotások, s a *Nejlonvér* bizony ilyenféle.

Most pedig váltanunk kell, mai korunkból lépünk a XVII. század bűzös paravánjai közé. Sétáljunk végig a lápok, pusztaságok, rombadólt és újjáépített falvak, török és magyar holt vitézek színezte tájon: alig rongyokba öltözött embereket láthatunk a budai utcákon, amint a városi tanács éppen elkészült épülete felé vonszolódnak, hogy ott majd váddal illessék Marionunkat. A női tanú védené, mégis árt neki (a jótétemények büntettnak számítanak), a férfi egyenesen gyűlöli, hisz megkapni szerette volna, ám nem sikerült, s önkezeivel vethetett csak véget a vágy életének. Nem feledhető a közbekiáltó. Szavai rámutatnak a vád igaztalanságára, s hogy ez miként taszítja ki hőseinket – akik igenis szerették egymást – szülőföldjükről.

Marion *Búcsú* című 19. századból való levelét Igor Béhart, pétervári barátom küldte, s a legnagyobb igyekezettel fordítottam le magyarra, hogy kitűnjön, Mariont (ha létezett) egy külső erő szakította el Marlontól, s e búcsú következtében Marlonnak sem maradt más választása: meg kellett halnia (*Drága Marlonunk halála*). Ezzel ért volna véget rövid forrásközlésünk, ha nem kapok az elmúlt héten dr. Rugh Ashi professzortól, a fekete kereszténység világhírű kutatójától egy rendkívül érdekes, a 2. században görög és kopt nyelven írt, a gnószisz szellemétől átítatott töredéket. Nem mernék e rövid írás részletes elemzésére vállalkozni, szükség sincs rá, mert hamarosan megjelenik dr. Rugh Ashi *Rhodoszi Apellész és Pseudo-Marlon* című könyve, ebben a szerző szóról szóra haladva elemzi a szöveget. Arra azonban felhívnam figyelmüket, hogy itt a szerelmem nemcsak a haláltól elvezető, hanem a halálba visszavivő útként is ábrázolva van. Egy apró mozzanat pedig (lelkem lelke) arra utal, hogy Marlon és Marion egy személy, vagyis a szerelmet nem találhatja meg senki másban, csak önmagában, s az is bukásra van ítélve... Ám hagyjuk az alpári bölcseledést, forrásszemelvényeket ígértem:

A tündér gyilkos volt

Mindönket meglepett a minap Marlon úr és felesége, Marion eltűnése. Sokan találgatják, vajon hol lehetnek most? Meghaltak, s a barátok a temető lefizetett alkalmazottaival titokban eltemették őket, vagy megszöktek, s most távol, a civilizáció törvényei alól kibújva, idegen népek körében élnek?

Olyan kulcsfontosságú dokumentumhoz jutottam Marlon egy barátja révén, amely éppen az utóbbi változatot látszik bizonyítani. Marlon barátjához (nevét nem árulhatom el) a következő tartalommal bíró gépelt írást (műfaja szerint verset) juttatta el: Gabóca (Marion álneve) már egy éve szándékozik megölni valakit, ám minden kísérletével kudarcot vall. Végül az ölés egy speciális módszerhez folyamodott. Az illető áldozatjelöltre rázárta az ajtót, hogy a szobában haljon étlen, szomjan, ott senyvedjen el, aszódjon össze. Marlon ezt szó szerint így fogalmazza: „Mára a test jól áthidegült.” A szökésre pedig a befejező sorok utalnak egyértelműen (megint szó szerinti idézet): „Leszámoltunk mindennel, ami ideköt még: pakold a bőröndbe a pénzt.”

Bármennyire is meglepő, az eltűnés hátterében gyilkosságot és rablást kell feltételeznünk. Mert mi más jelentene a kifejezés, a „test jól áthidegült”, „pakold a bőröndbe a pénzt”. A kihűlt tetem lassan majd oszlásnak indul, s mindenki előtt világozássá válik, hogy a két „szeretett” személy a büntett következményei elől menekült.

De kérdelem én: Mit tett az ügy felderítésének érdekében a mi rendvédelmező szervezetünk? Hol a nyomozóink? S kérdelem én: miért nem tud erről a nyilvánosság? Önök, kedves olvasóim, miért nem tudhatnak meg minden részletet?

Ebben az országban a szeretetre felesküdtött egyének inkognitóban embereket ölnek? S mikor ezt nem teszik, unalmas beszélgetéseiket ártalmas szexuális játékokkal tarkítják.(?) Hová jutottunk, kedves olvasó? És ki vezetett ide minket? Hány Marlon és Marion futkorászik még határainkon kívül, áldozataikra vadászva? Hol bukkan fel megint ártalmatlannak látszó, sápadt arcuk? Lehet, hogy ön mellett ülnek a metrón, a buszon, felvételt nyertek az egyetemre, és együtt tanulnak gyermekeivel? Az ön lánya mellett ülnek a padban? Buszsofőrök? Masiniszta? Netán kalauzok? Esetleg mindehütt ott vannak?

Ijesztő jelenség ez, kedves olvasó, s ha a hivatalos szervek nem mozdulnak: a sajtó képviselőire hárul – haj, hányadszor is már e modern világban – a nyomozás, a fel- és kiderítés izgalmas jeleneteket és veszélyeket egyaránt rejtő feladata.

G. G.

Királynő

*„Királynőd lehet ő, a láb vékony,
csak a csípő buggyan méreten túl,
de azon is segít a laza blúz.
Lent meg feszes a felső, rajzik
rajt a test, s az alsó ruha rajza:
domborok, horpadások, izgató szegélyek,
varrások és hajtások. Talán ez: a belső,
a lélek, ami felhajt: a királynőd lehet ő.”*

*Hagyd már – mondtam a fickónak, aki
barátomként mutatkozott,
holott a szívemre nyomult,
csak nem tudta még,
hasítsa vagy lője a járatot.
Nem várhatok rád – gondoltam – nem várhatok.
– Lesben jársz, tovább élsz –, s már
vágtam is belé a kést.
Földre huppant, kucorgott kicsit,
oltódott benne az élsz.*

*A nő belépett. Szeretlek királynőm,
szeretlek – susogtam egykedvűen, mert
benne is csak senyvedt, aszott az élet.
El kell tűnnünk, mindjárt a nyomunkban*

*lesznek, s lazán a hűlő vérben heverő
testre böktem. Tőle megszabadultunk.
Most már tudják: leszámoltunk mindennel,
ami idekötött még, pakold a bőröndbe a pénzt.*

Nejlonvér

*Ez én vagyok – tudta az
angyal, aki mellettem
forgolódott a fénygéppel.
Ő volt a helyszínelő,
előlről, hátulról vette
a fűben heverő testet:
a gyomor és a fej nyitott volt,
csorgott belőlük az olvadt nejlon.
Impozáns látvány, szinte képre termett.*

*Az angyal csak villogott, távolabb lépett,
majd megint közelebb:
„Nagyításkor biztos meglelem – szuszmókolt –
ki volt, aki a tettet
a bokor mögül kileste.
Pontosnak kell lennem,
fut az idő, jön az este:
a tettes a házak mögött rímel sietve:
de nekem bűnös az is, ki a bűnt kéjjel szemelte.”
– Ne tovább – vertem el arcától a gépet,
rühelltem a szennyre hajtó helyszínelőket,
megrémült, úgy tudta, holt vagyok,
nem hitt a túlélésben:
„Ezt valaki rosszul intézte” – aztán tettere készen
sarokkal csavarintott egyet
a nejlonba fordult bőrbe-bélbe:
„Ne jáccad az eszedet gyerek, dögőjjé má
Há hüjgyerek vatte”
– sipsákolt a koraesti szélben,
majd tovább villózott a fénygéppel.*

*Milyen ügyes, milyen szorgos –
mondták az arra járók és mellé léptek,
de dicsérték azok is, kik csak a másnapi
újság lapjain találkoztak a nejlonvérrel.*

Az elégetésre szóló ítéletet megelőző perbeszédék

Tudja-e a tanú, látta-e, hallotta-e mind most, mind ennek előtte való esztendőben, a vádlott, aki nem tud jelen lenni, mert megcsabult e csörmölös világbul, a vádlott akármi néven nevezendő gonoszságra, boszorkányságra célzó igyekezetét, beszédét, annál is inkább cselekedetét, hogy varázslott volna. Vallja meg a tanú igaz lelkiismerete szerint, még ha másul is hallotta, hogy a vádlott boszorkányos vagy ahhoz hasonlatos cselekedeteket vitt volna végbe!

Női tanú: Három ízben is láttam, amint Gonda István istállójába agár képibe bezökött, úgy, hogy az ajtó be volt zárolva, teljességgel el volt reteszelve. Aztán ilyen módon bejutván megrázta magát és megin ugyan az az asszony lett aki volt megelőzőleg. Aztán mikor két hétig a szám a fülemhez vonódott, eljött hozzám, szavakat mondott és megkenegette orcám, a szájam rendes helyére lassan visszavonult, a zápfogam is helyrement, mindenem megkezdett gyógyulni, hamarosan a szóm is megjött. Hogy kiáltal, nem tudom. De azt is láttam, hogy azon leginyek szeméremteste, akik oly nagyon akarták volna ágyba gyoszogálni, akkorára dagadott, mint egy fazék, és megfeketült.

Férfitanú: Én hallottam, hiszen beszéltek szerte-széjjel, hogy a vádlott sok leginy monyát próbálta meg, de nem talált jobbat, mint a Czegő János monya, mert a Czegő annyira nyomta, lökte, hogy az asszony hasa olyan lett, mint egy gombolyag. Azt is hallottam, hogy amikor ez az asszony a férjével közösült, akkor csak ő ült az ember fölibe, és úgy hajtotta el rajta a dolgokat. De beszélük azt is, hogy az ura mellett az ágyon is meggyikalhatta bárki (hátról persze), különösen a Czegő. Azt is hallottam, hogy néha alighogy az előző ember kivette a monyát, máris egy másik dugta a valagába és úgy dárdázta meg. Mondják még, hogy minden ember tud huszonnégy nevet akivel az asszonynak dóga volt. Aztán jöttek az idők mikoris az Ura és Czegő János is elhalálozott, aztán alig maradt férfi a környéken, aki nem gyikalhatta meg az asszonyt. Megcsabulták a pincében, meg a szántóföldeken, volt akivel a szekeren hált, mások beszélük, hogy egyszer az egész ház és a fél falu népe előtt gyakatta meg magát.

Deo eo utrum. A tárgyalás befejeződött, ám egy nem megidézett ottani hangosan börmötölni kezdett, hogy nem hagyhatta azt figyelmen kívül a kerületi tábla bírāja:

„Valaholott hittél meg kell vallanom, hogy fülemmel hallottam, szememmel láttam is, amint fent nevezett asszony, félvén, hogy boszorkánysággal, egészségrontással, babonasággal vádoltatik, hogy némelyek gyilkolással és paráználkodással is megvádolták, hallottam, hát, amikor odahajolt az Urához (akitől nem özvegyült meg, mint korábban állította a tanú) és ezt mondotta, Édes Uram, ha meg kell halni, együtt haljunk meg. Ekkor egymás nyakába esvén átalölelték egymást, s amit eztán cselekedtek: együtt cselekedtek.

MARION

A búcsú

Megtörténik hát. A sorsom elől nem térhetek ki. Belenyugodtam isten akaratába. Holnap utazunk (zavtra jégvem). Most utoljára elbúcsúzom magától: Ne fájjon a szíve miattam, legyen boldog, s ha elfelejtene... Én örökre emlékezni fogok magára.

Íme hát véget ért ez az idő, eltelt, kisurrant belőlünk, hogy egy újnak, a vég felé sodrónak adja helyét. Maga, a múlt örökkön belehasít a jelenbe, mérgezi a jövőkvő perceket, megszúrja a szívet, vérig hasít. Boldog voltam minden sorától, minden szavától, s mostantól éppen ez tesz majd boldogtalanná, ez rugdalja szét minden rám váró időmet. Egyetlen barátom, ki szerethetett volna úgy, mint ahogyan maga szeretett. S most mégis egyedül marad, nézésünk leszakad egymásról, belezavarodik a távolság útvesztőibe. S ami itt marad rólam, maroknyi levegőbe zárja, honnét kijutni képtelenség, ahol a léghalálig folyik az idő. Hallani fog majd rólam, úgy érzi, észrevett az utcán, amint elkanyarodtam a sarkon, szórólapok után kutat a levelládában, nem bújik-e meg közöttük a tőlem való levél, valami üzenet. Nem feledheti többé azt a nőt, aki magát olyan mélyen szeretete (krépko ljubila). Leveleit nem viszem magammal, itthagynom a megüresedett szekrény alján, az utolsót is, amiben azt írja, beteg. Nem látogathatom meg, bármennyire is szeretném, aki értem jött, nem ereszt. Íme hát az utolsó levél van kezében, nem ígérhetem... mit is ígérhetnék isten kifürkészhetetlen útjain tévelyegve... Búcsúzzunk örökre, végleg, örökre, végleg, megölelném, búcsúzzunk, végleg megölelném, örökké szeretni fogom, milyen nehéz most a szívem, búcsúzom, aki értem jött, hív engemet, örökké szeretni...

Telve a lélek könnyekkel, a szív elszorul, a vér szétfreccsen, ég önnel, istenem, mennyire fáj, milyen vadul tép, szétszed, ne feledje, ki örökre a magáé:

Marion

Drága Marlonunk halála

Így hát drága Marlonunk hosszú tusakodás után, melyet a halállal folytatott, végül elhagyott minket. Először burjánzó daganat végzett vele, durván szétrohasztotta a beleit, felélte a nemes és nemtelen szerveket, belső mirigyeket, csontokat és csontocskákat, porcikákat, savókat, testecskéket, sejtecskéket és az életnedveket; majd a szíve állt meg: döbbenetet okozva így az egész érrendszernek, s ami a legszánalmasabb volt, a vénák és artériák, a kis és nagy, a coff és hajszálerek még üzenni sem tudtak egymásnak: lokális maradt, de minden sejtet érintő a fájdalom; aztán a tarkó alatt a csigolya mozdult ki helyéről, kiszakítva egy darabot a gerincben futó idegpályákból, maradt némi ideje az agynak, hogy érzékelje a pusztulást, hogy regisztrálja: nyaktól lefelé mozdulatlanság örökre vagy a halál. A következő alkalommal a mellkasizmok szakadtak meg, s a máskor oly könnyű bordázat rázuhant a tüdőre, összenyomta, kifacsarta belőle nemcsak a levegőt, de még a nyirkokat is. Aztán egy gép karjai, kacsai, szalagjai, kerekentyűi fordították radikálisan ide és oda, ami korábban éppen ott és itt volt, s mire megállott a bős masina, addigra piros vére mind kifolyt. Sietve vitték a zsidó doktor elébe, ám az félrefordult, s azt mondta: ennek csak a jóisten az orvosa. Még két-

szer halt meg drága Marlonunk, mert az ilyen embereket hét halál bünteti – tudja ezt mindenki. Így jár, aki a sátánnal cimborál – mondták is nap mint nap – sajnálatot nem érezve, inkább nevetve a szánni való ember szenvedésén. De mit is várhatnánk azoktól, akik Krisztusban szeretettnek hiszik magukat, s közben megtagadták a keresztet, mint a szenvedés fészket, és titokban – némelyek nyíltan is – prófétának nevezik a Fiút.

Oh, ezek a hazugok, ők találnak ki hét halált az amúgy is szenvedőnek, nem hagynák meghalni, szívük szerint örök kínzatra ítélnék evilágunk börtönében. Oh, e csaljátékosok, mennyi igaztalanság köthető nevükhöz, rafinált tévképzeteikkel kettőzik-háromozzák a világot, kiúttalan labirintussá téve a sétálóutakat, de mesterkedésük nem volt képes hatalmába keríteni minden emberi lényt. Ócska játszmáik szisztémáját bárki kifigyelhette, mert szisztéma szerint játszottak.

Így hát drága Marlonunk végül mégis elhagyott. Mivégre is élt volna tovább Marlon búcsúja után: minnek? Halála mentes volt minden hivalkodástól. Olyan egyszerű volt, ahogy csak halni lehet.

PSZEUDO-MARLON

A visszatérés

„Íme hát visszaérkeztünk földi életünk hajnalára, a halál elől menekülve a halál karmaiba futva. Már messziről látszottak az óvintézkedések a „feketecsőzők” – így nevezték őket – jóval a falak előtt megállítottak minden arra jövőt. Serényen tettek-vettek, méltók voltak a feladathoz: tudták, a végeztet őrzik, ami a város lakóinak íme hát megadatott.

Minket mégis átengedtek az őrfalon, füsttel jelezték: jövünk, s a falakon bévül levők úgy fogadtak, mikéntha fényes szaltánok nemes armádiája érkezett volna. Felénk intett a nép, szinte egyként, hiszen lélegző lélegző hátához szorult. Majd újra – a mi időnk előttinél nagyobb örömmel – a szentség felé fordult. Csöngtek a rézrázók, füst mosódott a levegőben a díszes zászlók közé, aztán a koszlódó zsírszag a szájalmas népséghez forrasztott bennünket is. Eggyé váltunk velük, hogy szinte alig láttuk nyomorúságos öltözetüket, ostoba hitüket, ami a szentséghez tapasztja őket. – Kinek a gyülekezete vagytok, kinek a gyülevész rajcsúra – hallottuk, egy sötét alak mögöttünk nevetve, gúnyosan vetette szerte a szavakat. Máshol – súgtam most a lelkem lelkének – amit itt veszünk, felüti gyönyörűséges fejét, hiába dögrögöl a kövön koppkodó. Őt ott tépik széjjel, mert egyensúlynak kell lennie, különben: vége.

A koszba foszló népség közepette még egyszer felsajogtak visszatérésünk dicső képei: a feketecsőzők boldog arca, a falakon belül a vonzás: a halál elől menekülve íme hát oda érkeztünk, ahová érkeznünk kellett.